

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 24. oktobra 2024*

„Predhodno odločanje – Intelektualna in industrijska lastnina – Avtorska pravica – Direktiva 2001/29/ES – Členi od 2 do 4 – Izključne pravice – Avtorskopravno varstvo predmetov uporabne umetnosti, katerih država izvora ni država članica – Bernska konvencija – Člen 2(7) – Merilo materialne vzajemnosti – Razdelitev pristojnosti med Evropsko unijo in njenimi državami članicami – Uporaba merila materialne vzajemnosti s strani držav članic – Člen 351, prvi odstavek, PDEU“

V zadevi C-227/23,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) z odločbo z dne 31. marca 2023, ki je na Sodišče prispela 11. aprila 2023, v postopku

Kwantum Nederland BV,

Kwantum België BV

proti

Vitra Collections AG,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi T. von Danwitz, podpredsednik Sodišča v funkciji predsednika prvega senata, A. Arabadjiev, sodnik, in I. Ziemele (poročevalka), sodnica,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: C. Di Bella, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 20. marca 2024,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Kwantum Nederland BV in Kwantum België BV C. Garnitsch, R. Rijks in M. van Gerwen, advocaten,
- za Vitra Collections AG S. A. Klos, A. Ringnalda, advocaten, in M. A. Ritscher, Rechtsanwalt,

* Jezik postopka: nizozemščina.

- za nizozemsko vlado E. M. M. Besselink in M. K. Bulterman, agentki,
- za belgijsko vlado P. Cottin in A. Van Baelen, agenta, skupaj z A. Strowelom, avocat,
- za francosko vlado R. Bénard in E. Timmermans, agenta,
- za Evropsko komisijo M. Afonso, O. Glinicka, P.-J. Loewenthal in J. Samnadda, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 5. septembra 2024
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov od 2 do 4 Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230), člena 17(2) in člena 52(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) v povezavi s členom 2(7) Konvencije za varstvo književnih in umetniških del, podpisane 9. septembra 1886 v Bernu (Pariški akt z dne 24. julija 1971), v različici po spremembi z dne 28. septembra 1979 (v nadaljevanju: Bernska konvencija), ter člena 351, prvi odstavek, PDEU.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Vitra Collections AG (v nadaljevanju: Vitra), ki je družba švicarskega prava, ter družbama Kwantum Nederland BV in Kwantum België BV (v nadaljevanju skupaj: Kwantum), ki na Nizozemskem in v Belgiji upravljata verigo trgovin z notranjo opremo, med katerimi je tudi pohištvo, v zvezi s tem, da sta zadnjenavedeni prodajali stol, s katerim naj bi po mnenju družbe Vitra kršili avtorske pravice, katerih imetnica je.

Pravni okvir

Mednarodno pravo

Bernska konvencija

- 3 Člen 2(7) Bernske konvencije določa:

„Državam [u]nije[, ustanovljene s to konvencijo,] je prepuščeno, da določijo v svojih zakonih področje uporabe zakona, katero se nanaša na dela uporabne umetnosti ter na industrijske risbe in modele, kakor tudi na pogoje, pod katerimi bodo takšna dela, risbe in modeli zavarovani, upoštevajoč pri tem četrti odstavek 7. člena te konvencije. Za dela, ki so v državi izvora zavarovana izključno kot risbe in modeli, se more v kakšni drugi državi unije[, ustanovljene s to konvencijo] zahtevati le posebno varstvo, ki se v njej priznava risbam in modelom; če pa se jim v tej državi takšno posebno varstvo ne priznava, so ta dela zavarovana kot umetniška dela.“

4 Člen 5(1) te konvencije določa:

„Na delih, za katera jim daje varstvo ta konvencija, uživajo avtorji v državah [u]nije[, ustanovljene s to konvencijo], razen v državi izvora dela, pravice, ki jih zakoni v teh državah priznavajo ali jih bodo pozneje priznavali svojim državljanom, kot tudi pravice, specialno priznane s to konvencijo.“

5 Člen 7(8) navedene konvencije določa:

„Vsekakor pa mora biti trajanje urejeno z zakonom države, v kateri se varstvo zahteva; če pa njeni zakoni ne določajo drugače, ne sme trajati varstvo dalj, kot je določeno v državi izvora dela.“

6 Člen 14ter(2) iste konvencije določa:

„V prvem odstavku tega člena predvideno varstvo je mogoče zahtevati [v vsaki državi [u]nije], ustanovljene s to konvencijo] le, če se domača država v svojih zakonih strinja s takšnim varstvom, in le v obsegu, ki ga dopuščajo zakoni države, v kateri se varstvo zahteva.“

7 Člen 19 Bernske konvencije določa:

„Določbe te konvencije niso ovira za to, da se zahteva uporaba morebitnih širših predpisov, ki bi jih sprejela zakonodaja katere izmed držav [u]nije[, ustanovljene s to konvencijo].“

Sporazum TRIPS

8 Člen 3 Sporazuma o trgovinskih vidikih intelektualne lastnine (v nadaljevanju: Sporazum TRIPS), ki je Priloga 1 C k Sporazumu o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (STO), podpisanemu 15. aprila 1994 v Marakešu in odobrenem s Sklepom Sveta z dne 22. decembra 1994 o sklenitvi sporazumov, doseženih v Urugvajskem krogu večstranskih pogajanj (1986–1994), v imenu Evropske skupnosti, v zvezi z zadevami, ki so v njeni pristojnosti (94/800/ES) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 21, str. 80), naslovljen „Nacionalno obravnavanje“ določa:

„1. Glede varstva intelektualne lastnine vsaka članica državljanom drugih članic zagotovi enake ugodnosti kot svojim državljanom, razen z izjemami, ki so že določene v Pariški konvenciji (1967) oziroma Bernski konvenciji (1971) oziroma Rimski konvenciji oziroma Pogodbi o intelektualni lastnini na področju integriranih vezij. Za izvajalce, proizvajalce fonogramov in radiodifuzne organizacije se ta obveznost nanaša samo na pravice iz tega sporazuma. Vsaka članica, ki izkoristi možnosti, ki jih določa člen 6 Bernske konvencije (1971) in odstavek 1(b) člena 16 Rimske konvencije, mora skladno s temi določbami to sporočiti Svetu za TRIPS.

2. Članice lahko izkoristijo izjeme, ki jih dovoljuje odstavek 1 glede sodnih in upravnih postopkov, vključno z navedbo naslova za storitev ali imenovanjem zastopnika v jurisdikciji članice, samo, če so take izjeme potrebne za zagotovitev skladnosti z zakoni in predpisi, ki niso v neskladju z določbami tega sporazuma, in če ta praksa ni uporabljena na način, ki bi prikrito omejeval trgovino.“

9 Člen 9 Sporazuma TRIPS, naslovljen „Razmerje z Bernsko konvencijo“, v odstavku 1 določa:

„Članice se ravnaajo po členih od 1 do 21 Bernske konvencije (1971) in po Prilogi k navedeni konvenciji. Vendar pa članice nimajo pravic ali obveznosti po tem sporazumu glede pravic, danih na podlagi člena 6bis te konvencije, ali pravic, ki iz njega izhajajo.“

MSOILAP

- 10 Pogodba Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO) o avtorski pravici (v nadaljevanju: MSOILAP), ki je bila sprejeta 20. decembra 1996 v Ženevi, je bila v imenu Evropske skupnosti potrjena s Sklepom Sveta 2000/278/ES z dne 16. marca 2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 33, str. 208).
- 11 Člen 1 MSOILAP, naslovljen „Razmerje z Bernsko konvencijo“, v odstavku 4 določa:
„Pogodbenice morajo ravnati v skladu s členi od 1 do 21 in Prilogo k Bernski konvenciji.“

Pravo Unije

Direktiva 2001/29

- 12 V uvodnih izjavah 6, 9 in 15 Direktive 2001/29 je navedeno:
- „(6) Brez uskladitve [harmonizacije] na ravni Skupnosti so lahko posledice zakonodajne dejavnosti na nacionalni ravni, ki so se kot odgovor na tehnološke izzive že začele v številnih državah članicah, občutne razlike v varstvu, s tem pa omejitve prostega pretoka storitev in proizvodov, ki vsebujejo intelektualno lastnino oziroma temeljijo na njej, kar vodi k ponovni drobitvi notranjega trga in zakonodajni neskladnosti. [...]
- [...]
- (9) Vsakršno usklajevanje [harmonizacija] avtorske in sorodnih pravic mora temeljiti na visoki stopnji varstva, kajti takšne pravice so za intelektualno ustvarjanje bistvenega pomena. Njihovo varstvo pomaga zagotoviti ohranjanje in razvoj ustvarjalnosti v interesu avtorjev, izvajalcev, producentov, potrošnikov, kulture, industrije in javnosti nasploh. Intelektualna lastnina je bila tako priznana kot sestavni del lastnine.
- [...]
- (15) Diplomatska konferenca, ki se je odvijala pod pokroviteljstvom [WIPO] decembra 1996, je vodila k sprejetju dveh novih pogodb, [in sicer MSOILAP] in ,Pogodbe WIPO o izvedbah in fonogramih[, sprejete 20. decembra 1996 v Ženevi in v imenu Evropske skupnosti odobrena s Sklepom 2000/278], ki pokrivata varstvo avtorjev oziroma izvajalcev in proizvajalcev fonogramov. [...] Ta direktiva je namenjena tudi uresničevanju številnih novih mednarodnih obveznosti.“
- 13 Člen 1 Direktive 2001/29, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 1 določa:
„Ta direktiva ureja pravno varstvo avtorske in sorodnih pravic v okviru notranjega trga s posebnim poudarkom na informacijski družbi.“

14 Člen 2 te direktive, naslovljen „Pravica reproduciranja“ določa:

„Države članice predvidijo za spodaj naštete izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo, neposredno ali posredno, začasno ali stalno, reproduciranje na vsak način in v vsaki obliki, v celoti ali deloma:

(a) avtorjem za njihova dela;

[...].“

15 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Pravica priobčitve del javnosti in pravica do dajanja na voljo javnosti predmetov sorodnih pravic“, v odstavku 1 določa:

„Države članice predvidijo za avtorje izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo vsakršno obliko priobčenja njihovih del javnosti, po žici ali na brezžični način, vključno z dajanjem svojih del na voljo javnosti tako, da imajo člani javnosti do njih dostop s kraja in v času, ki si ju izberejo sami.“

16 Člen 4 iste direktive, naslovljen „Pravica distribuiranja“, v odstavku 1 določa:

„Države članice predvidijo za avtorje v zvezi z izvirnikom ali primerki del izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo kakršno koli javno distribuiranje s prodajo ali drugače.“

17 V členu 5 Direktive 2001/29 so našteti primeri, v katerih države članice lahko predvidijo izjeme in omejitve za izključne pravice iz členov od 2 do 4 te direktive.

18 Člen 10 te direktive, naslovljen „Časovna uporaba“, v odstavku 1 določa:

„Določbe te direktive se uporabljajo pri vseh delih in predmetih sorodnih pravic, ki jih navaja ta direktiva, ki so z 22. decembrom varovani z zakonodajo držav članic na področju avtorske in sorodnih pravic ali ki ustrezajo kriterijem za varstvo po določbah te direktive oziroma določbah iz člena 1(2).“

Direktiva 2001/84/ES

19 Člen 7 Direktive 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 240), naslovljen „Državljeni tretjih držav, upravičeni do nadomestil“, v odstavku 1 določa:

„Države članice predvidijo, da avtorji, ki so državljani tretjih držav in v skladu s členom 8(3)[(2)] njihovi pravni nasledniki, uživajo sledno pravico v skladu s to direktivo in pravnim redom zadevne države članice le v primeru, da pravni red države, katere državljan je avtor oziroma njegov pravni naslednik, priznava varstvo sledne pravice v tej državi za avtorje iz držav članic in njihove pravne naslednike.“

Direktiva 2006/116/ES

- 20 Člen 7 Direktive 2006/116/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL 2006, L 372, str. 12), naslovljen „Varstvo v razmerju do tretjih držav“, v odstavku 1 določa:

„Kadar je država izvora dela v pomenu Bernske konvencije tretja država, avtor dela pa ni državljan Skupnosti, traja varstvo pravice, ki ga priznavajo države članice, do dne, ko preneha veljati varstvo v državi, od koder delo izvira, ne sme pa prekoračiti roka, določenega v členu 1.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 21 Družba Vitra izdeluje dizajnersko pohištvo, vključno s stoli, ki sta jih zasnovala zakonca – ki sta medtem že umrla – Charles in Ray Eames, državljana Združenih držav Amerike, in je lastnica pravic intelektualne lastnine na teh stoli.
- 22 Eden od stolov, ki jih proizvaja družba Vitra, je stol *Dining Sidechair Wood* (v nadaljevanju: stol DSW), ki sta ga zakonca oblikovala v okviru natečaja za oblikovanje pohištva, ki ga je leta 1948 razpisal *Museum of Modern Art* (muzej moderne umetnosti) v New Yorku (Združene države), in je bil od leta 1950 razstavljen v tem muzeju.
- 23 Družba Kwantum upravlja na Nizozemskem in v Belgiji verigo trgovin z izdelki za notranjo opremo, zlasti pohištvom.
- 24 Družba Vitra je leta 2014 ugotovila, da družba Kwantum trži stol, imenovan „stol Pariz“, s čimer so bile po mnenju družbe Vitra kršene avtorske pravice, ki jih ima zadnjenavedena na stolu DSW.
- 25 Rechtbank Den Haag (sodišče v Haagu, Nizozemska), pri katerem je družba Vitra vložila tožbo, je razsodilo, da družba Kwantum ni kršila avtorskih pravic družbe Vitra na Nizozemskem in v Belgiji ter da s trženjem stola Pariz ni ravnila nezakonito. Zato je zavrnilo zahteve družbe Vitra in v velikem delu ugodilo zahtevkom družbe Kwantum.
- 26 Gerechtshof Den Haag (višje sodišče v Haagu, Nizozemska) je to sodbo razveljavilo in ugotovilo, da družba Kwantum s trženjem stola Pariz na Nizozemskem in v Belgiji krši avtorske pravice družbe Vitra na stolu DSW.
- 27 Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske), pri katerem je bila vložena pritožba in ki je predložitveno sodišče, meni, da se spor nanaša na uporabo in obseg člena 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije, ki za dela, ki so v državi izvora varovana zgolj kot modeli, med drugim določa, da se lahko v drugi državi unije, ustanovljene s to konvencijo, zahteva le posebno varstvo, ki je bilo uvedeno s to konvencijo in ki se v tej državi priznava modelom, s čimer se vzpostavi merilo materialne vzajemnosti.
- 28 V zvezi s tem navedeno sodišče navaja, prvič, da čeprav Evropska unija ni pogodbenica Bernske konvencije, se je z mednarodnimi pogodbami zavezala, da bo spoštovala člene od 1 do 21 te konvencije. Poleg tega naj zakonodaja Unije ne bi vsebovala nobene določbe v zvezi z merilom materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, te konvencije, tako da naj bi se postavljalo vprašanje, ali lahko države članice same določijo, ali se to merilo za delo, katerega država izvora je tretja država in katerega avtor je državljan tretje države, uporabi ali ne.

- 29 Drugič, predložitveno sodišče navaja, da je avtorska pravica na delu uporabne umetnosti sestavni del pravice do varstva intelektualne lastnine, določene v členu 17(2) Listine. Ugotavlja, da se s sodbom z dne 8. septembra 2020, *Recorded Artists Actors Performers* (C-265/19, EU:C:2020:677), v kateri je Sodišče razlagalo določbo Pogodbe WIPO o izvedbah in fonogramih, katere pogodbenica je Unija, zastavlja vprašanje, ali pravo Unije, zlasti člen 52(1) Listine, za omejitev izvajanja avtorske pravice na delu uporabne umetnosti z merilom materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije, zahteva, da je ta omejitev določena z zakonom, in sicer z jasnim in natančnim pravilom. V zvezi s tem naj bi bilo mogoče iz te sodbe sklepati, da je zgolj zakonodajalec Unije, in ne nacionalni zakonodajalci, pristojen za ugotovitev, ali je mogoče v Uniji avtorsko pravico na delu uporabne umetnosti omejiti z uporabo člena 2(7) Bernske konvencije za delo uporabne umetnosti, ki izvira iz tretje države in katerega avtor ni državljan države članice Unije, in če je tako, da to omejitev jasno in natančno opredeli. Vendar naj glede na sedanje stanje prava Unije zakonodajalec Unije takšne omejitve ne bi predvidel.
- 30 Tretjič, družba Kwantum naj bi pred predložitvenim sodiščem trdila, da merilo materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije spada na področje uporabe člena 351, prvi odstavek, PDEU. Ugotoviti pa naj bi bilo treba, v kolikšni meri lahko ta določba vpliva na uporabo tega člena 2(7), drugi stavek, glede trditve v zvezi s Kraljevino Belgijo.
- 31 V teh okoliščinah je Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali položaj iz te zadeve spada na stvarno področje uporabe prava Unije?

Če je treba na zgoraj navedeno vprašanje odgovoriti pritrdilno, se postavljajo še nadaljnja vprašanja.

2. Ali okoliščina, da je avtorska pravica na delu uporabne umetnosti sestavni del pravice do varstva intelektualne lastnine iz člena 17(2) Listine, pomeni, da je s pravom Unije, zlasti s členom 52(1) Listine, za omejitev uresničevanja avtorske pravice (v smislu Direktive [2001/29]) na delu uporabne umetnosti z uporabo vsebinskega preizkusa vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije zahtevano, da je ta omejitev predpisana z zakonom?
3. Ali je treba člene od 2 do 4 Direktive [2001/29] ter člen 17(2) in člen 52(1) Listine v povezavi s členom 2(7) Bernske konvencije razlagati tako, da je naloga izključno zakonodajalca Unije, ne pa nacionalnih zakonodajalcev, da ugotovi, ali je mogoče uresničevanje avtorske pravice (v smislu Direktive [2001/29]) v zvezi z delom uporabne umetnosti, katerega država izvora v smislu Bernske konvencije je tretja država in katerega avtor ni državljan države članice Unije, v Uniji omejiti z uporabo vsebinskega preizkusa vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije, in če je tako, da jasno in natančno opredeli to omejitev [...]?
4. Ali je treba člene od 2 do 4 Direktive [2001/29] v povezavi s členom 17(2) in členom 52(1) Listine razlagati tako, da dokler zakonodajalec Unije z uporabo vsebinskega preizkusa vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije ne določi omejitve uresničevanja avtorske pravice (v smislu Direktive [2001/29]) v zvezi z delom uporabne umetnosti, države članice tega preizkusa ne smejo uporabiti v zvezi z delom uporabne umetnosti, katerega država izvora v smislu Bernske konvencije je tretja država in katerega avtor ni državljan države članice?

5. Ali so v okoliščinah, kakršne so te v obravnavanem sporu, in glede na datum sprejetja (predhodnika) člena 2(7) Bernske konvencije za Kraljevino Belgijo izpolnjeni pogoji iz člena 351, prvi odstavek, PDEU, tako da lahko navedena država iz tega razloga prosto uporabi vsebinski preizkus vzajemnosti iz člena 2(7) te konvencije ob upoštevanju tega, da je v obravnavani zadevi država izvora k navedeni konvenciji pristopila 1. maja 1989?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Dopustnost

- 32 Na prvem mestu, družba Kwantum trdi, da predložitveno sodišče ni pojasnilo, zakaj „položaj iz te zadeve“, ki je izraz, ki ga je uporabilo v prvem vprašanju in ki ga ni opredelilo, spada na stvarno področje uporabe prava Unije, in da predlog za sprejetje predhodne odločbe ni potreben, da bi navedeno sodišče lahko odločilo v postopku v glavni stvari, tako da naj bi bila vprašanja, ki jih je postavilo, hipotetična.
- 33 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je postopek, uveden s členom 267 PDEU, instrument sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, s katerim prvo drugim zagotovi elemente razlage prava Unije, ki jih potrebujejo za rešitev spora, ki ga obravnavajo (sodba z dne 27. aprila 2023, Castorama Polska in Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, točka 25 in navedena sodna praksa).
- 34 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v okviru tega postopka samo nacionalno sodišče, ki odloča o sporu o glavni stvari in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ki bo izdana, pristojno, da glede na posebnosti vsake zadeve presodi potrebo po predhodni odločbi, da bi lahko izdalo sodbo, in upoštevnost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče, kadar se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma dolžno odločiti. Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko predlog nacionalnega sodišča zavrže le, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 27. aprila 2023, Castorama Polska in Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 35 Iz ustaljene sodne prakse tudi izhaja, da nujnost razlage prava Unije, ki je koristna za nacionalno sodišče, od tega sodišča zahteva, da opredeli dejanski in pravni okvir, v katerega se umeščajo vprašanja, ki jih postavlja, ali vsaj razloži dejanske okoliščine, na katerih ta vprašanja temeljijo. V predložitveni odločbi morajo biti poleg tega navedeni natančni razlogi, zaradi katerih se je nacionalno sodišče spraševalo o razlagi prava Unije in zaradi katerih je menilo, da je treba Sodišču predložiti vprašanje za predhodno odločanje (sodba z dne 27. aprila 2023, Castorama Polska in Knor, C-628/21, EU:C:2023:342, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 36 V obravnavani zadevi je iz preudarkov, navedenih v točkah od 28 do 30 te sodbe, razvidno, da je predložitveno sodišče jasno opredelilo pravno in dejansko ozadje spora o glavni stvari, pri čemer se prvo vprašanje za predhodno odločanje nanaša posebej na to, ali ta spor spada na stvarno področje uporabe prava Unije. Poleg tega je iz istih točk razvidno, da je navedeno sodišče v zadostni meri navedlo razloge, zaradi katerih je dvomilo o razlagi nekaterih določb, za katero

meni, da je nujna, da bi lahko odločilo, tako da ni mogoče trditi, da zaprosena razlaga ni povezana s predmetom spora o glavni stvari ali da je izpostavljeni problem hipotetičen. V teh okoliščinah domneve upoštevnosti, navedene v točki 34 te sodbe, ni mogoče izpodbijati.

- 37 Na drugem mestu, družba Kwantum in nizozemska vlada sta v pisnih stališčih trdili, da se vprašanja, o katerih mora v sporu o glavni stvari odločiti predložitveno sodišče, nanašajo le na člen 2(7) in člen 5(1) Bernske konvencije, tako da naj nobena določba prava Unije ne bi zahtevala razlage Sodišča.
- 38 Takšne trditve, ki se v bistvu nanaša na to, ali so vprašanja za predhodno odločanje nujna za odločitev o sporu o glavni stvari, ni mogoče sprejeti. Kot je razvidno iz predložitvene odločbe, predložitveno sodišče namreč Sodišče sprašuje, ali pravo Unije, zlasti Direktiva 2001/29, v povezavi z ustreznimi določbami Listine ter člena 351 PDEU, nasprotuje temu, da nacionalno sodišče v sporu o glavni stvari uporabi člen 2(7) Bernske konvencije.
- 39 To vprašanje pa se nanaša na vsebino postavljenih vprašanj.
- 40 Poleg tega, kot je pravilno ugotovilo predložitveno sodišče, mora Unija, čeprav ni pogodbenica Bernske konvencije, spoštovati člene od 1 do 21 Bernske konvencije, na podlagi na eni strani člena 1(4) Pogodbe WIPO, katere podpisnica je (sodbi z dne 13. novembra 2018, Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, točka 38, ter z dne 12. septembra 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, točka 41 in navedena sodna praksa), in na drugi strani člena 9 Sporazuma TRIPS, tako da ima ta konvencija posredne učinke na Unijo (glej v tem smislu sodbi z dne 15. marca 2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, točka 50, in z dne 18. novembra 2020, Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, točka 36) in je Sodišče lahko pozvano k razlagi njenih določb (glej v tem smislu sodbe z dne 16. julija 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, točka 34; z dne 16. marca 2017, AKM, C-138/16, EU:C:2017:218, točki 21 in 44, ter z dne 12. septembra 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, točka 42).
- 41 Iz tega sledi, da so vprašanja za predhodno odločanje dopustna.

Utemeljenost

Prvo vprašanje

- 42 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem sprašuje, ali položaj iz postopka v glavni stvari spada na stvarno področje uporabe prava Unije.
- 43 V obravnavani zadevi je očitno, da se spor o glavni stvari nanaša na tožbo, ki jo je družba Vitra vložila pri nizozemskih sodiščih in s katero ta družba zahteva varstvo – na Nizozemskem in v Belgiji – avtorskih pravic na stolu DSW, ki sta ga oblikovala državljana Združenih držav Amerike in ki izvira iz te tretje države ter katerega imitacije naj bi tržila družba Kwantum.
- 44 V zvezi s tem je treba opozoriti, da se Direktiva 2001/29, kot je razvidno iz člena 1(1) te direktive, nanaša na pravno varstvo avtorske in sorodnih pravic v okviru notranjega trga.
- 45 Kot je generalni pravobranilec v bistvu poudaril v točkah 31 in 33 sklepnih predlogov, področje uporabe te direktive ni opredeljeno na podlagi merila države izvora dela ali državljanstva njegovega avtorja, temveč glede na notranji trg, kar je merilo, enakovredno ozemeljskemu

področju uporabe Pogodb, določenemu v členu 52 PEU. Brez poseganja v člen 355 PDEU to področje uporabe vključuje ozemlja držav članic (glej v tem smislu sodbo z dne 8. septembra 2020, Recorded Artists Actors Performers, C-265/19, EU:C:2020:677, točka 59 in navedena sodna praksa).

- 46 Poleg tega se v skladu s členom 10(1) Direktive 2001/29 določbe te direktive, ki harmonizira določene vidike avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi, uporabljajo za vsa varovana dela in druge predmete, na katere se nanaša ta direktiva in ki na datum, predviden za njen prenos, izpolnjujejo merila za varstvo na podlagi njenih določb. Iz tega sledi, da se navedena direktiva lahko uporablja za spor o glavni stvari.
- 47 Natančneje, Sodišče je že razsodilo, da sta v členu 2(a) in členu 3(1) Direktive 2001/29 nedvoumno opredeljeni izključni pravici reproduciranja in priobčitve javnosti, ki ju imajo imetniki avtorske pravice v Uniji, saj ti določbi nudita harmoniziran pravni okvir za zagotavljanje okrepljenega in enotnega varstva pravic reproduciranja in priobčitve javnosti ter pomenita ukrepe popolne harmonizacije vsebine pravic iz teh določb (glej v tem smislu sodbo z dne 29. julija 2019, Funke Medien NRW, C-469/17, EU:C:2019:623, točke od 35 do 38). Poleg tega je iz besedila člena 4(1) Direktive 2001/29 razvidno, da je v tej določbi prav tako nedvoumno opredeljena izključna pravica javnega distribuiranja, navedena v tej določbi, pri čemer ta ukrep tako kot zgoraj navedene določbe pomeni ukrep popolne harmonizacije vsebine pravice iz te določbe.
- 48 Glede vprašanja, ali se te določbe uporabljajo za predmet uporabne umetnosti, kot je stol DSW iz postopka v glavni stvari, je treba še navesti, da je Sodišče ugotovilo, da morata biti za opredelitev takega predmeta kot „delo“ v smislu Direktive 2001/29 izpolnjena dva kumulativna pogoja. Na eni strani, zadevni predmet mora biti izviren v smislu, da je avtorjeva lastna intelektualna stvaritev. Na drugi strani pa je kot „delo“ v smislu Direktive 2001/29 mogoče opredeliti le elemente, ki so izraz take intelektualne stvaritve (sodba z dne 13. novembra 2018, Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, točke od 35 do 37 in navedena sodna praksa).
- 49 Če ima predmet uporabne umetnosti značilnosti, na katere je bilo opozorjeno v prejšnji točki te sodbe, in je torej delo, mora biti kot tak v skladu s to direktivo avtorskopravno varovan (glej v tem smislu sodbo z dne 12. septembra 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 50 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da če so izpolnjeni materialni pogoji iz Direktive 2001/29 in zlasti če je mogoče predmet uporabne umetnosti, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, opredeliti kot „delo“ v smislu te direktive, se uporabijo določbe te direktive.
- 51 Glede na zgorajnavedene preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da položaj, v katerem družba zahteva varstvo avtorskih pravic za predmet uporabne umetnosti, ki se trži v državi članici, če je ta predmet mogoče opredeliti kot „delo“ v smislu Direktive 2001/29, spada na stvarno področje uporabe prava Unije.

Drugo, tretje in četrto vprašanje

- 52 V skladu z ustaljeno sodno prakso je v okviru sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedenega s členom 267 PDEU, naloga Sodišča dati nacionalnemu sodišču koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. S tega vidika mora Sodišče po potrebi preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena. V zvezi s tem mora Sodišče iz vseh elementov, ki jih je

predložilo nacionalno sodišče, in zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe razbrati elemente prava Unije, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora (sodba z dne 30. aprila 2024, M.N. (EncroChat), C-670/22, EU:C:2024:372, točka 78 in navedena sodna praksa).

- 53 Kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 22 sklepnih predlogov, je iz spisa, ki je na voljo Sodišču, razvidno, da je v sporu o glavni stvari sporno ravnanje to, da družba Kwantum trži predmete, in sicer primerke stola, s čimer krši avtorsko pravico, katere imetnica naj bi bila družba Vitra, tako da sta upoštevna člena 2(a) in 4(1) Direktive 2001/29, ki avtorju dela podeljujeta izključne pravice reproduciranja in distribuiranja tega dela. Vendar iz tega spisa ni razvidno, da bi to ravnanje lahko pomenilo priobčitev dela javnosti v smislu člena 3(1) te direktive.
- 54 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da predložitveno sodišče z drugim, tretjim in četrtem vprašanjem, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(a) in člen 4(1) Direktive 2001/29 v povezavi s členom 17(2) in členom 52(1) Listine razlagati tako, da nasprotujeta temu, da države članice uporabijo merilo materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije v zvezi z delom uporabne umetnosti, katerega izvorna država je tretja država in katerega avtor je državljan tretje države.
- 55 Za odgovor na ta vprašanja je treba ugotoviti, prvič, ali se zgoraj navedene določbe uporabljajo za delo uporabne umetnosti, katerega država izvora je tretja država oziroma katerega avtor je državljan tretje države, in drugič, ali te nasprotujejo temu, da se merila materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije, uporabijo v nacionalnem pravu.
- 56 Najprej je treba spomniti, da je treba izraze iz določbe prava Unije, ki za določitev svojega pomena in obsega ne napotuje izrecno na pravo držav članic, običajno v vsej Uniji razlagati avtonomno in enotno, pri čemer je treba upoštevati besedilo te določbe, kontekst, v katerega je umeščena, in cilje, ki se uresničujejo z ureditvijo, katere del je (sodba z dne 8. septembra 2020, Recorded Artists Actors Performers, C-265/19, EU:C:2020:677, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 57 Na prvem mestu, v zvezi z besedilom člena 2(a) in člena 4(1) Direktive 2001/29 je treba poudariti, da morajo države članice v skladu s tema določbama avtorjem zagotoviti izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo na eni strani neposredno ali posredno, začasno ali trajno reproduciranje njihovih del na kakršen koli način in v kakršni koli obliki, v celoti ali delno, in na drugi strani kakršno koli javno distribuiranje – s prodajo ali kako drugače – izvirnikov njihovih del ali primerkov teh del.
- 58 V zvezi s tem je treba poudariti, da v teh določbah ni izrecno pojasnjeno, ali pojem „delo“, ki je v njih naveden, zajema delo uporabne umetnosti, katerega izvor je tretja država, niti ali pojem „avtor“ v smislu teh določb zajema avtorja takega dela, ki je državljan tretje države.
- 59 Dejstvo je, da je Sodišče že razsodilo, kot je bilo navedeno v točkah 48 in 49 te sodbe, da mora predmet, da ga je mogoče opredeliti kot „delo“ v smislu Direktive 2001/29, kot tak uživati varstvo avtorskih pravic v skladu s to direktivo, ki poleg tega ne določa nobenega pogoja glede države izvora zadevnega dela ali glede državljanstva avtorja tega dela.
- 60 Na drugem mestu, glede konteksta, v katerega so umeščene te določbe, je treba ob upoštevanju tega, kar izhaja iz točk 44 in 45 te sodbe, ugotoviti, da je zakonodajalec Unije pri opredelitvi področja uporabe Direktive 2001/29 z ozemeljskim merilom vsekakor upošteval vsa dela, katerih varstvo se zahteva na ozemlju Unije, ne glede na državo izvora teh del ali državljanstvo njihovega avtorja.

- 61 Drugič, poudariti je treba, da nekateri instrumenti harmonizirane zakonodaje o avtorski pravici določajo posebno ureditev za dela, katerih izvorna država v smislu Bernske konvencije je tretja država in katerih avtor ni državljan države članice. Direktiva 2006/116, zlasti njen člen 7(1), tako določa, da varstvo avtorskih pravic, ki je v državah članicah zagotovljeno takim delom, preneha na dan izteka varstva, ki je zagotovljeno v državi izvora dela, pri čemer ni mogoče preseči roka, določenega v tej direktivi. Kot poudarja družba Vitra, pa taka ureditev, ki se nanaša posebej na varstvo avtorskih pravic in del, katerih izvorna država je tretja država, ne bi bila koristna, če varstvo zadevnih del ne bi bilo zagotovljeno na podlagi Direktive 2001/29.
- 62 Na tretjem mestu, razlaga, navedena v točki 60 te sodbe, je v skladu s cilji Direktive 2001/29.
- 63 V zvezi s tem, prvič, je cilj navedene direktive, kot je navedeno v uvodni izjavi 6 te direktive, zlasti preprečiti občutne razlike v varstvu, s tem pa omejitve prostega pretoka storitev in proizvodov, ki vsebujejo elemente intelektualne lastnine oziroma temeljijo na takih elementih, kar naj bi vodilo k ponovni drobitvi notranjega trga in zakonodajni neskladnosti, pri čemer mora kakršna koli harmonizacija avtorskih pravic v skladu z uvodno izjavo 9 navedene direktive temeljiti na visoki ravni varstva. Tak cilj pa bi bil kršen, če bi Direktiva 2001/29 v Uniji urejala le varstvo avtorskih pravic del, ki izvirajo iz države članice ali katerih avtor je državljan države članice.
- 64 Drugič, v uvodni izjavi 15 Direktive 2001/29 je navedeno, da je ta direktiva namenjena tudi izvajanju nekaterih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz MSOILAP. V zvezi s tem mora Unija v skladu s členom 9(1) Sporazuma TRIPS in členom 1(4) MSOILAP spoštovati na eni strani člene od 1 do 21 Bernske konvencije, kot je bilo navedeno v točki 40 te sodbe, in na drugi strani Prilogo k tej konvenciji. Iz člena 5(1) navedene konvencije pa izhaja, da avtorji v zvezi z deli, za katera so varovani na podlagi te iste konvencije – v državah unije, ustanovljene s to isto konvencijo, ki niso država izvora dela – uživajo pravice, ki jih zadevni zakoni trenutno priznavajo ali jih bodo pozneje priznavali domačim državljanom.
- 65 Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 30 sklepnih predlogov, bi bilo v nasprotju z mednarodnimi obveznostmi Unije, ki jih izvaja Direktiva 2001/29 na področju intelektualne lastnine, če bi ta direktiva harmonizirala avtorsko pravico na delih, katerih država izvora je država članica ali katerih avtor je državljan države članice, medtem ko bi bilo nacionalnemu pravu držav članic prepuščeno, da določi pravno ureditev, ki se uporabi za dela, katerih država izvora je tretja država oziroma katerih avtor je državljan tretje države.
- 66 Zato je treba ugotoviti, da se člen 2(a) in člen 4(1) Direktive 2001/29 uporabljata za dela uporabne umetnosti, ki izvirajo iz tretjih držav oziroma katerih avtorji so državljani teh držav.
- 67 Glede vprašanja, ali te določbe nasprotujejo temu, da države članice v nacionalnem pravu uporabijo merilo materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije za delo uporabne umetnosti, katerega izvorna država je tretja država ali katerega avtor je državljan tretje države, je bilo v točki 57 te sodbe opozorjeno, da v skladu s členom 2(a) in členom 4(1) Direktive 2001/29 države članice za avtorje določijo izključne pravice, da ti dovolijo ali prepovejo reproduciranje svojih del in javno distribuiranje teh del. Poleg tega, kot je razvidno iz prejšnje točke te sodbe, se te določbe uporabljajo za dela uporabne umetnosti, ki izvirajo iz tretjih držav oziroma katerih avtorji so državljani teh držav.
- 68 Vendar, po eni strani naj bi bila uporaba tega merila materialne vzajemnosti s strani države članice ne le v nasprotju z besedilom navedenih določb, kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 53 sklepnih predlogov, temveč bi tudi ogrozila cilj te direktive, in sicer harmonizacijo avtorske

pravice na notranjem trgu. Na podlagi navedenega merila bi namreč dela uporabne umetnosti iz tretjih držav lahko bila v različnih državah članicah obravnavana različno na podlagi določb konvencijskega prava, ki se dvostransko uporabljajo med državo članico in tretjo državo.

- 69 Po drugi strani pa – ker so pravice intelektualne lastnine iz točke 66 te sodbe vsekakor varovane na podlagi člena 17(2) Listine – mora biti kakršno koli omejevanje uresničevanja teh pravic v skladu s členom 52(1) Listine določeno z zakonom in spoštovati bistveno vsebino navedenih pravic in svoboščin.
- 70 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da to, da država članica uporabi merilo materialne vzajemnosti, določeno v členu 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije, lahko pomeni takšno omejitev, saj lahko ta uporaba morebitnemu imetniku teh pravic onemogoči uživanje in izvajanje teh pravic na delu notranjega trga, in sicer na ozemlju države članice, ki uporablja to klavzulo.
- 71 Kot izhaja iz člena 52(1) Listine, mora biti takšna omejitev določena z zakonom.
- 72 V zvezi s tem je Sodišče razsodilo, da kadar pravilo prava Unije harmonizira varstvo avtorske pravice, lahko le zakonodajalec Unije, in ne nacionalni zakonodajalci, odloči, ali je treba v Uniji omejiti podelitev te pravice za dela, ki izvirajo iz tretje države ali katerih avtor je državljan tretje države (glej v tem smislu sodbo z dne 8. septembra 2020, Recorded Artists Actors Performers, C-265/19, EU:C:2020:677, točka 88).
- 73 S sprejetjem Direktive 2001/29 se namreč šteje, da je zakonodajalec Unije izvršil pristojnosti, ki so jih na zadevnem področju prej imele države članice. Zato je treba na področju uporabe te direktive šteti, da je Unija zavzela mesto držav članic, ki niso več pristojne za izvedbo upoštevnihih določb Bernske konvencije (sodba z dne 26. aprila 2012, DR in TV2 Danmark, C-510/10, EU:C:2012:244, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 74 V obravnavani zadevi namreč, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 40 sklepnihih predlogov, ne člen 2(a), ne člen 4(1), ne nobena druga določba Direktive 2001/29 v sedanjem stanju prava Unije ne vsebujejo omejitve, kakršna je navedena v točki 70 te sodbe.
- 75 Poleg tega je res, da je dejanski cilj Direktive 2001/29 harmonizirati samo nekatere vidike avtorske in sorodnihih pravic, pri čemer je poleg tega iz več njenihih določb razviden namen zakonodajalca Unije, da se pri izvajanju te direktive državam članicam podeli polje proste presoje (sodbi z dne 29. julija 2019, Funke Medien NRW, C-469/17, EU:C:2019:623, točka 34, in z dne 29. julija 2019, Spiegel Online, C-516/17, EU:C:2019:625, točka 23 in navedena sodna praksa).
- 76 Ob tem je Sodišče prav tako razsodilo, da mora biti seznam izjem in omejitev iz člena 5 Direktive 2001/29 za izključne pravice iz členov od 2 do 4 te direktive izčrpen, da se ne bi ogrozila učinkovitost harmonizacije avtorske in sorodnihih pravic, ki se uresničuje z navedeno direktivo, in cilj pravne varnosti, ki mu sledi, ter zahteva po doslednosti pri izvajanju teh izjem in omejitev (glej v tem smislu sodbo z dne 29. julija 2019, Funke Medien NRW, C-469/17, EU:C:2019:623, točke 56, 62 in 63 ter navedena sodna praksa). Ta člen 5 pa v sedanjem stanju prava Unije ne vsebuje omejitve, ki bi bila podobna omejitvi merila materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije.
- 77 Direktiva 2001/29 se tako v zvezi s tem razlikuje od drugih instrumentov harmonizacije avtorske pravice, ki jih je zakonodajalec Unije sprejel v skladu z določbami te konvencije.

- 78 Natančneje, navedena konvencija med drugim določa omejene izjeme v zvezi z deli uporabne umetnosti, trajanjem varstva in sledno pravico, na podlagi katerih imajo pogodbenice te konvencije možnost uporabiti merilo materialne vzajemnosti in kot take niso dolžne uporabljati nacionalne obravnave v skladu s členom 5(1) te konvencije.
- 79 Čeprav se je zakonodajalec Unije odločil uporabiti merilo materialne vzajemnosti, pa – po eni strani v členu 7(1) Direktive 2006/116, kar zadeva trajanje varstva, in po drugi strani v členu 7(1) Direktive 2001/84, kar zadeva sledno pravico – v skladu s členom 7(8) in členom 14ter(2) Bernske konvencije v Direktivo 2001/29 ali katero koli drugo določbo prava Unije ni vključil omejitve izključnih pravic, ki so avtorjem podeljene s členom 2(a) in členom 4(1) te direktive v obliki merila materialne vzajemnosti, kot je določeno v členu 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije. V zvezi s tem, kot je bilo pojasnjeno v točki 72 te sodbe, lahko le zakonodajalec Unije, in ne nacionalni zakonodajalci, v skladu s členom 52(1) Listine z zakonodajo Unije določi, ali je treba v Uniji omejiti podelitev pravic, določenih v tem členu 2(a) in tem členu 4(1) (glej v tem smislu sodbo z dne 8. septembra 2020, Recorded Artists Actors Performers, C-265/19, EU:C:2020:677, točki 88 in 91).
- 80 Glede na vse zgornje preudarke je treba na drugo, tretje in četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 2(a) in člen 4(1) Direktive 2001/29 v povezavi s členom 17(2) in členom 52(1) Listine razlagati tako, da v sedanjem stanju prava Unije nasprotujeta temu, da države članice v nacionalnem pravu uporabijo merilo materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije za delo uporabne umetnosti, katerega izvorna država je tretja država in katerega avtor je državljan tretje države. V skladu s členom 52(1) Listine lahko le zakonodajalec Unije z zakonodajo Unije določi, ali je treba v Uniji omejiti podelitev pravic iz tega člena 2(a) in tega člena 4(1).

Peto vprašanje

- 81 Predložitveno sodišče s petim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 351, prvi odstavek, PDEU razlagati tako, da državi članici dovoljuje, da z odstopanjem od določb prava Unije uporabi merilo materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije za delo, katerega izvorna država so Združene države Amerike.
- 82 V skladu s členom 351, prvi odstavek, PDEU določbe Pogodb ne vplivajo na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz sporazumov med eno ali več državami članicami na eni strani ter eno ali več tretjimi državami na drugi strani, sklenjenih pred 1. januarjem 1958, ali za države, ki pristopajo, pred datumom njihovega pristopa.
- 83 Kot je Sodišče že razsodilo, ima Bernska konvencija značilnosti mednarodnega sporazuma v smislu člena 351 PDEU (sodba z dne 9. februarja 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, točka 58).
- 84 Namen člena 351, prvi odstavek, PDEU je v skladu z načeli mednarodnega prava pojasniti, da uporaba Pogodbe ne vpliva na zavezo zadevne države članice, da bo spoštovala pravice tretjih držav, ki izhajajo iz sporazuma, sklenjenega pred njenim pristopom, in da bo izpolnila svoje ustrezne obveznosti (sodba z dne 9. februarja 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, točka 61).
- 85 V zvezi s tem je treba ob upoštevanju odgovora na drugo, tretje in četrto vprašanje ugotoviti, da se države članice ne morejo več sklicevati na možnost uporabe merila materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije, čeprav je ta konvencija začela veljati pred 1. januarjem 1958.

- 86 Kot je namreč razvidno iz sodne prakse Sodišča, kadar na podlagi mednarodnega sporazuma, ki ga je država članica sklenila pred njenim pristopom k Uniji, ta država članica lahko, tako kot v obravnavani zadevi, sprejme ukrep, ki je v nasprotju s pravom Unije, ni pa tega dolžna storiti, država članica takega ukrepa ne sme sprejeti (sodbi z dne 28. marca 1995, *Evans Medical in Macfarlan Smith*, C-324/93, EU:C:1995:84, točka 32, ter z dne 9. februarja 2012, *Luksan*, C-277/10, EU:C:2012:65, točka 62).
- 87 Poleg tega, če je zaradi razvoja prava Unije zakonodajni ukrep, ki ga država članica sprejme v skladu z možnostjo, ki jo ponuja prejšnji mednarodni sporazum, v nasprotju s tem pravom, se zadevna država članica ne more sklicevati na ta sporazum, da bi se izognila obveznostim, ki so pozneje nastale na podlagi prava Unije (sodba z dne 9. februarja 2012, *Luksan*, C-277/10, EU:C:2012:65, točka 63).
- 88 Navesti je še treba, da v obravnavani zadevi člen 2(7), prvi stavek, Bernske konvencije pogodbenicam te konvencije daje polje proste presoje, zlasti s tem, da določa, da države unije, ustanovljene s to konvencijo, v svojih zakonodajah določijo področje uporabe zakonov, ki se nanašajo na dela uporabne umetnosti ter na industrijske risbe in modele, kakor tudi na pogoje, pod katerimi bodo takšna dela, risbe in modeli varovani.
- 89 Vendar, kot je generalni pravobranilec poudaril v točkah od 59 do 62 sklepnih predlogov, prvič, iz besedila te določbe ne izhaja, da ta pogodbenici Bernske konvencije prepoveduje, da bi z avtorsko pravico varovala delo uporabne umetnosti, ki je v državi izvora tega dela varovano le na podlagi posebne ureditve kot model. Drugič, taka prepoved bi bila v nasprotju s ciljem te konvencije, ki se odraža v načelu „nacionalne obravnave“ in minimalne ravni varstva, ki izhaja iz njenih materialnih določb, in sicer avtorjem zagotoviti varstvo zunaj države izvora dela. Nazadnje in tretjič, iz člena 19 navedene konvencije vsekakor izrecno izhaja, da njene določbe ne izključujejo uporabe širših določb, ki bi jih določala zakonodaja države pogodbenice navedene konvencije.
- 90 V teh okoliščinah se država članica ne more sklicevati na člen 2(7) Bernske konvencije, da bi se izognila obveznostim iz Direktive 2001/29.
- 91 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na peto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 351, prvi odstavek, PDEU razlagati tako, da državi članici ne dovoljuje, da bi z odstopanjem od določb prava Unije uporabila merilo materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Bernske konvencije za delo, katerega izvorna država so Združene države Amerike.

Stroški

- 92 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Položaj, v katerem družba zahteva varstvo avtorskih pravic za predmet uporabne umetnosti, ki se trži v državi članici, če je ta predmet mogoče opredeliti kot „delo“ v smislu Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi, spada na stvarno področje uporabe prava Unije.**

2. Člen 2(a) in člen 4(1) Direktive 2001/29 v povezavi s členom 17(2) in členom 52(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah

je treba razlagati tako, da

v sedanjem stanju prava Unije nasprotujeta temu, da države članice v nacionalnem pravu uporabijo merilo materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Konvencije za varstvo književnih in umetniških del, podpisane 9. septembra 1886 v Bernu (Pariški akt z dne 24. julija 1971), v različici po spremembi z dne 28. septembra 1979, za delo uporabne umetnosti, katerega izvorna država je tretja država in katerega avtor je državljan tretje države. V skladu s členom 52(1) Listine o temeljnih pravicah lahko le zakonodajalec Unije z zakonodajo Unije določi, ali je treba v Uniji omejiti podelitev pravic iz tega člena 2(a) in tega člena 4(1).

3. Člen 351, prvi odstavek, PDEU je treba razlagati tako, da državi članici ne dovoljuje, da bi z odstopanjem od določb prava Unije uporabila merilo materialne vzajemnosti iz člena 2(7), drugi stavek, Konvencije za varstvo književnih in umetniških del, podpisane 9. septembra 1886 v Bernu (Pariški akt z dne 24. julija 1971), v različici po spremembi z dne 28. septembra 1979, za delo, katerega izvorna država so Združene države Amerike.

Podpisi